

SoL KRISTIANIA *** - VEIEN TIL FORFALL

av
Tore Haga

Kristianias brostempler er et mangfoldig emne og kan være litt ugreit å holde rede på. I min helpostsamling fant jeg et kort med et avtrykk som jeg helt i starten av mitt arbeid med brostempler anså som en gåte. Skulle det dreie seg om en sensasjon, eller fantes det en plausibel forklaring?

Her er kortet og forstørret avtrykk, og dette avtrykket kommer fra et håndstempel Kristiania, sveitsertype med måned i romertall, og som kan anes har bro helt ut til ytre ring, også kalt SoL, datert 3 II 05.

Stempelet ser ut til å ha tre **lukkede** stjerner i bunnen; ganske uformelige, men riktig plassert. Noe slikt håndstempel er ikke registrert, og ingen maskinstempler passer med dette. Norgeskatalogen Postal III har jo en oppføring av SoL Kristiania med *******, i bruk fra 1889. Dette dreier seg om det velkjente stempelet med tre **åpne** stjerner som Kjell Åge Johansens bok bekrefter var i bruk fra nettopp det året. Postal III skjelner ikke mellom åpne og lukkede stjerner i sin oppføring av brostempler.

Senere skjønnte jeg at det nok likevel var her vi måtte finne den plausible forklaringen. Vi ser at avtrykket har overdådig med sverte, slik at risten under broen er blitt bare grøt. Da kan vi lett se for oss at stjernene er blitt fylt av overskuddssverte og flommet over slik at de ble uformelige.

La oss ta det fra begynnelsen og se på et avtrykk fra like etter fødselen i 1889. Postal III sier at avtrykk er kjent fra april 1889, mens Kjell Åge Johansen oppgir 1 VI 89 som tidligste kjente. Mitt avtrykk er fra 20 V 89, altså et sted derimellom. Her har man vært heller sparsom med sverten, men det er tydelig nok.

Alt tyder på flittig bruk av stempelet i årevis og derav følgende slitasje.

Slitasje og svertesøl kan anes i avtrykket fra 23 XII 01 og er åpenbar i avtrykket fra 7 XI 03 og i det fra 9 IX 04 (lånt fra gibud.no). Her er forvarsler om det som ble bildet 3 II 05. Det er litt rart

hvis storparten av ytre ring ble borte i løpet av de siste fem månedene. Kanskje var underlaget ujevnt da avtrykket ble slått.

Vi kan altså se bort fra noen gåte eller sensasjon og i stedet anta at sterk slitasje og slurv med svertedoseringen er årsak til det sørgelige avtrykket fra som vi innledet med. I min helpostsamling finnes ingen slike avtrykk senere enn 3 II 05. Trolig ble dette vraket tatt ut av bruk kort tid etter.

Postal har en merknad i sin liste, nemlig «Budavd.». Dette stiller jeg meg spørrende til. I min helpostsamling finnes nitten brevkort med avtrykk fra dette stempelet. Bare fire er lokale, mens seks er sendt innenriks, og hele ni er til utlandet. Dette tyder vel ikke på at budavdelingen var brukeren; i hvert fall ikke det meste av tiden.

- Egen samling.